

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตของ
โรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

ชื่อผู้วิจัย : นางสาวนิชนันท์ ตะคำ

สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

: รองศาสตราจารย์วรรณี ม้าลำพอง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดาวรุ่ง วีระกุล

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้ห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน พัฒนาห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนแบบมีส่วนร่วม และศึกษาผลการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1)นักเรียนชั้นสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้นจำนวน 241 คนโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย 2)ครู นักเรียนและผู้ปกครองประกอบด้วย ครู 4 คน นักเรียน 3คน คณะกรรมการชมรมผู้ปกครองและครูจำนวน 3 คน รวมทั้งหมด จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง 3)ครูและนักเรียนโดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากการเข้าใช้ห้องสมุดมีชีวิตและร่วมกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตทั้ง 4 มิติ ในช่วงเวลาที่ห้องสมุดเปิดบริการและจัดกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต ได้ตัวแทนจากผู้เข้าใช้ห้องสมุดรวมทั้งหมด จำนวน 198 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการใช้ห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน แบบสังเกตระดมสมอง แบบประเมินกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต แบบสังเกตพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดมีชีวิต แบบสัมภาษณ์ การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต แบบสอบถามผลการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตและแบบบันทึกการเข้าใช้ห้องสมุด วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษาสภาพการใช้ห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน พบว่าส่วนใหญ่ครูเข้าใช้บริการ 2 – 3 ครั้งต่อสัปดาห์ และนักเรียนเข้าใช้บริการ 1 ครั้งต่อสัปดาห์โดยครูมีวัตถุประสงค์ใช้เพื่อติดตามข่าวสารและเพิ่มพูนความรู้ ส่วนนักเรียนใช้เพื่อประกอบการเรียน

การสอน ผลการศึกษาปัญหาการใช้ห้องสมุด พบว่ามีปัญหาในระดับมากทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านบรรยากาศห้องสมุด ด้านการบริการห้องสมุด และด้านการจัดกิจกรรมห้องสมุด ผลการศึกษาความต้องการของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาเป็นห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนตามรูปแบบของห้องสมุดมีชีวิต 4 มิติ พบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาเป็นห้องสมุดมีชีวิตระดับมากที่สุด คือห้องสมุดที่เน้นมิติผู้เรียนสำคัญที่สุด ห้องสมุดที่เน้นมิติสะดวกใช้และห้องสมุดที่เน้นมิติสุนทรียภาพและนักเรียนมีความต้องการพัฒนาเป็นห้องสมุดมีชีวิตระดับมากที่สุดคือห้องสมุดที่เน้นมิติสะดวกใช้ และห้องสมุดที่เน้นมิติสุนทรียภาพ เมื่อนำผลการการศึกษาสภาพการใช้ห้องสมุดโรงเรียนไปเทียบกับมาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียน พบว่ามาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพราะทรัพยากรสารสนเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ภายในห้องสมุดมีไม่หลากหลาย เนื้อหาไม่ทันสมัย มีปริมาณทรัพยากรสารสนเทศที่ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนของครูและนักเรียน และมาตรฐานครูผู้สอนไม่มีส่วนร่วมในการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน

จากสภาพการใช้ห้องสมุด ปัญหาการใช้ห้องสมุดและความต้องการของห้องสมุดผู้วิจัยได้นำผลมาพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนแบบมีส่วนร่วมโดยหาแนวทางพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตตามความต้องการของผู้ใช้ ตามรูปแบบห้องสมุดมีชีวิต 4 มิติสรุปได้ว่า จัดบรรยากาศและตกแต่งภายในและภายนอกห้องสมุดให้สวยงาม มีสีสดใส สะอาดตา โปร่ง โล่ง เย็นสบาย เพื่อเชิญชวนให้เข้าใช้ ห้องสมุดควรจัดมุมสืบสานศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดหารวบรวมสื่อสิ่งตีพิมพ์และสื่อไม่ตีพิมพ์ ควรจัดหาคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ จัดมุมสืบค้นอินเทอร์เน็ตและจัดกิจกรรมหมุนเวียนภายในห้องสมุดโดยให้บุคลากรภายในโรงเรียน นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ร่วมกิจกรรม และร่วมประเมินผล ผลการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัย ครูและนักเรียนได้ร่วมกันพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตตามแผนพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตตามความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2553 – เดือนมีนาคม 2554 พร้อมทั้งมีการประเมินกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในด้านพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดมีชีวิตพบว่า ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 มิติ ผลการสังเกตการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนทุกระดับชั้นเข้าร่วมกิจกรรมตามกำหนดการอย่างทั่วถึงและให้ความสนใจกิจกรรมทุกกิจกรรมที่ทางห้องสมุดจัด

ผลการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนพบว่า ผู้อำนวยการ โรงเรียน คณะครู นักเรียน และผู้ปกครอง ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผนพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต

ร่วมดำเนินการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ร่วมติดตามผลการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตและร่วมประเมินผล
การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตและผลการสำรวจความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อการพัฒนา
ห้องสมุดมีชีวิต พบว่า ครูและนักเรียนเข้าใช้บริการเพิ่มขึ้น 4 - 5 ครั้งต่อสัปดาห์ ครูและนักเรียนมี
ความพึงพอใจต่อการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับมีความพึงพอใจมากที่สุด ทั้ง 4 มิติ
และผลการเก็บรวบรวมสถิติการเข้าใช้ห้องสมุดมีชีวิตปีการศึกษา 2553 พบว่า ครูและนักเรียนเข้าใช้
ห้องสมุดมีชีวิตเพิ่มมากขึ้นกว่าปีการศึกษา 2552

The Title : A Participatory Action Research to Develop the Living Library at
Meung Mae Hong Sorn Municipality School

The Author : Miss Nichanun Takum

Field : Educational Administration

Thesis Advisors : Assoc. Prof. Wanwadee Malumpong Chairman
: Asst. Prof. Daorung Weerakul Member

ABSTRACT

The purposes of this study were to study the conditions for using the library, develop the library with participatory, and to study the results of the development of the living library of Meung Mae Hong Sorn municipality school. The populations of this study were the school director and the teachers. The sample for this study were as follows : 1) 241 students who studied in the last academic year in each level were randomly selected. 2) By purposive selection, 4 teachers, 3 students, and 3 committee members from the association of parents and teachers were selected. 3) 198 teachers and students who used the library and joined with 4 dimensions activities setting in open hours of the living library were randomly selected.

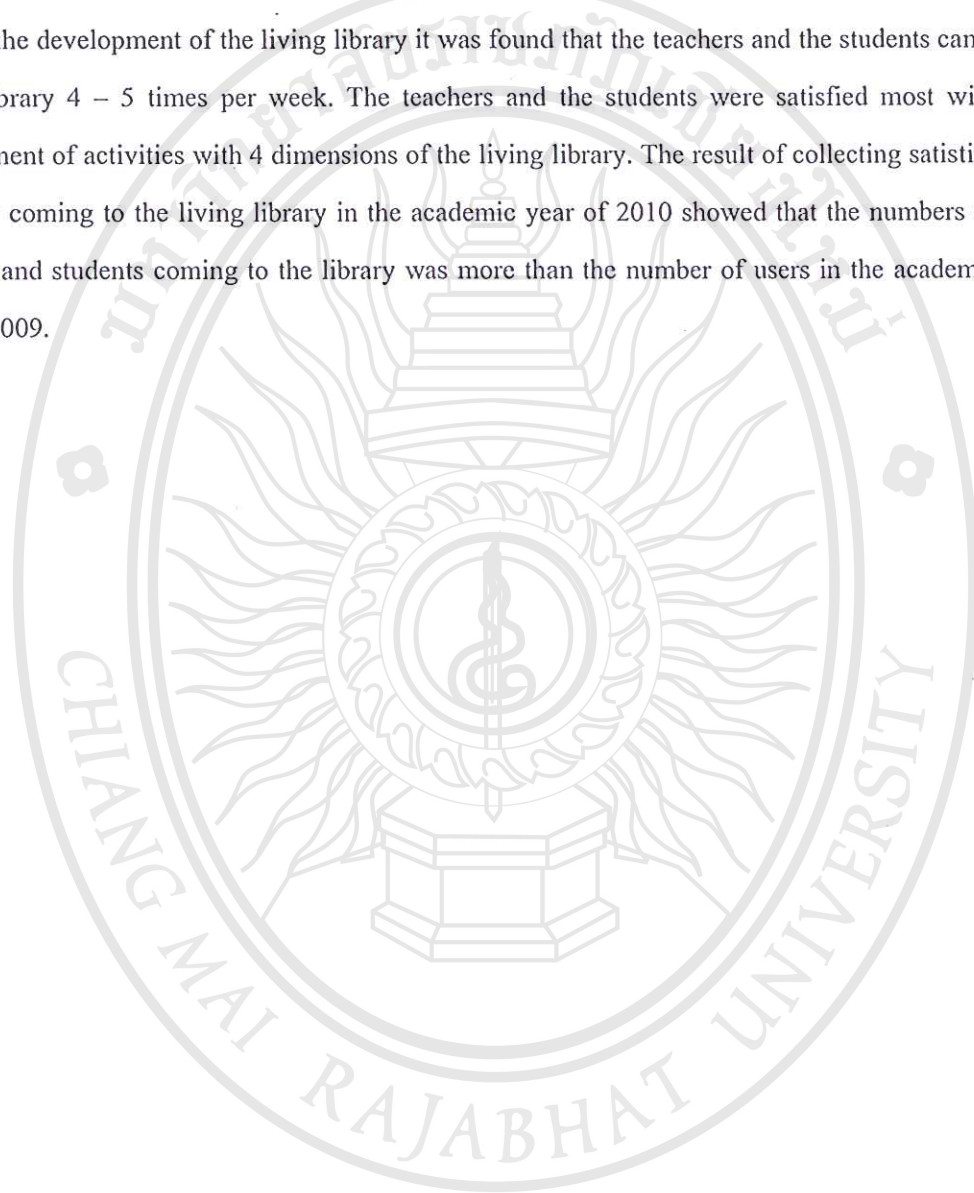
The instruments of this study and collecting data were a questionnaire about the condition of using the library in Meung Mae Hong Sorn municipality school, synthesis form of brain storming, evaluation form of activities in the living library, observation form about users' behaviors in the living library, interview about development of the living library, questionnaire about the results of the development of the living library, and recording form of using the library. All quantitative data was analyzed through percentage, average score, and standard deviation. Content analysis was used to analyze qualitative data.

The results of studying the conditions of using the library at Meung Mae Hong Sorn municipality school found that the teachers came to the library 2 – 3 times per week in order to find out information and read more books. The students came to the library once a week in order to study in each subject. The results of studying the problems of using the library were found that

problems of condition, service, and activities in the library were at a high level. The results of studying about the teachers and the students' needs to develop the library with 4 dimensions of the living library found that the dimensions which the teachers and the students needed to develop most were the library focusing on the student centre, convenience, and beautiful scenery. The dimensions which the students to develop most were the library focusing on convenience, and beautiful scenery. Comparing the results of studying about the conditions of using the library with the standard of the school library was found that the standard of information resources was lower than the standard of the library. Because there were not various printed matters in the library. The contents of printed material were out-of-date. There were not enough information resources for the number of the teachers and students. Regarding the standard of the teachers it was found that they didn't use the library as their learning resource.

From the condition and problems of using and from the needs of the library, the researcher was able to use the results of the development of the living library at Meung Mae Hong Sorn municipality school to develop the living library by using users' needs and 4 dimensions of the living library. The solution for the development of the living library were as following. The exterior and interior of the library should be decorated beautifully, colorfully, cleanly, clearly, spaciouly, and coolly in order to persuade users to come to the library. The library should encourage users to read at the corner of studying culture and local wisdom. The librarians should find out and collect printed matters and electronic media. The librarians should acquire computers and technological equipments to facilitate for users who want to find out information. The library should establish an area for surfing the internet. The library should set various activities which the school officers, the students, and the parents are able to participate in to create, join, and evaluate. The results of participation in developing the living library at Meung Mae Hong Sorn municipality school, the researcher, the teachers, and the students had participation to develop it by using users' needs as a plan for development. It took from May, 2010 to March, 2011. All developing activities in the living library and observation of users' participatory behavior were evaluated and it showed that the teachers and the students were satisfied with the activities with 4 dimensions of the living library. The result of observation of setting activities revealed that the students in every level joined with the activities set on the timetable and they were interested in all of them.

The result of the development of the living library of Meung Mae Hong Sorn municipality school showed that the school director, the teachers, the students, and the parents had participation of giving opinions, planning to develop the living library, developing it, following the results of the development of the living library, and evaluating development of the living library. As for the result of surveying the teachers and the students' level of satisfaction towards the development of the living library it was found that the teachers and the students came to the library 4 – 5 times per week. The teachers and the students were satisfied most with development of activities with 4 dimensions of the living library. The result of collecting statistics of users' coming to the living library in the academic year of 2010 showed that the numbers of teachers and students coming to the library was more than the number of users in the academic year of 2009.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์วรรณดี ม้าลำพอง ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดาวรุ่ง วีระกุล กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และรองศาสตราจารย์ธนา ฅ ลำพูน ประธานกรรมการสอบ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและเสนอแนะทางการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน คณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยครั้งนี้และขอขอบพระคุณประชากรและกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้ที่เป็นเจ้าของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ตลอดจนแนวคิดแก่ผู้วิจัยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ประโยชน์และความดีอันพึงได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทวิชาการศึกษาให้แก่ผู้วิจัยรวมทั้งผู้สนใจที่จะนำงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนาเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติต่อไป

นิพนธ์ คำ